

Aan de gemeenteraad

datum	31 mei 2024
behandeld door	B. Baggerman
ons kenmerk	2024-0044550
doorkiesnummer	
Onderwerp	Motie 4.M21

Geachte mevrouw, heer,

Met deze brief informeren wij u over de afhandeling van uw motie "Ieder kind een zwemdiploma" (06 juli 2023).

Uitkomsten eerste verkennend onderzoek.

In het voorjaar van 2024 is een eerste verkennend onderzoek gedaan, in samenwerking met de locatiedirecteuren van regulier, primair onderwijsorganisaties SCOPS en OPOPS. Hieruit blijkt dat er ruim 50 leerlingen niet naar zwemles gaan. Dit op een totaal van 683 leerlingen. De eerste cijfers laten een sterke concentratie zien per school; van de 55 kinderen in totaal, gaan er 53 naar de OPOPS scholen. De leerlingen van SPON (locatie De kameleon) en de Augustinusschool zijn in dit eerste onderzoek niet meegenomen. De bestuurders van de onderwijsorganisaties SCOPS en OPOPS hebben aangegeven dat zij grote bezwaren hebben tegen het organiseren van zwemles onder schooltijd.

De wettelijke zorgplicht van de gemeente omvat het bewegingsonderwijs. De wettelijke zorgplicht van de gemeente heeft geen betrekking op het zwemonderwijs. In eerste instantie dragen de ouders / verzorgers de verantwoordelijkheid om hun kinderen zwemles te laten volgen. Het bereik van de huidige vangnetregeling, in de vorm van financiële ondersteuning door Stichting Leergeld, lijkt vooralsnog onvoldoende gezien het aantal kinderen wat niet naar zwemles gaat. De gemiddelde wachttijd voor zwemles bij het Sportcentrum Papendrecht is 1 tot 1.5 jaar.

De eerste bevindingen vragen om een nader onderzoek, waarin ook de Onderwijsorganisatie SPON (locatie De Kameleon) en de Augustinusschool worden betrokken. Dit nader onderzoek moet o.a. duidelijkheid geven over de exacte aantallen kinderen in Papendrecht, die op de landelijke normleeftijd nog geen zwemdiploma gehaald hebben en wat hier de oorzaak van is. Wat de behoeften van de ouders / verzorgers zijn, en welke faciliteit, inclusief communicatieplan, er voor gaat zorgen dat alle kinderen in Papendrecht kunnen leren zwemmen. De verantwoordelijkheid van de ouders / verzorgers is hierbij het uitgangspunt. Ook willen we in het advies opgenomen hebben wat de haalbaarheid is en wat het effect is van deze faciliteit op de huidige wachtlijsten voor zwemles bij het Sportcentrum Papendrecht.

We streven er naar om voor de vaststelling van de begroting 2025 meer duidelijkheid te hebben over de kosten. Na afronding van het onderzoek zal de raad hierover worden geïnformeerd.

Wereldklassen Anne Frankschool.

Uit het eerste onderzoek blijkt dat geen enkele leerling van de Wereldklassen naar zwemles gaat of een zwemdiploma heeft. In totaal gaat dit om 21 kinderen, allemaal met een niet Europese migratie achtergrond. Het zijn relatief vaak deze kinderen die in nood komen en kunnen verdrinken; die kans is vele malen groter dan bij kinderen die in Nederland zijn geboren. Dit is een urgent probleem en vraagt om een gericht aanbod voor deze doelgroep. Uit het rapport Handreiking zwemveiligheid Nieuwkomers blijkt dit ook (bijlage 02). Het college heeft dan ook besloten om de leerlingen van de Wereldklassen van de Anne Frankschool (OPOPS) per start van het schooljaar 2024-2025 zwemles te laten volgen

De leerlingen vanuit de Wereldklassen Anne Frankschool kunnen per schooljaar 2024-2025 starten met zwemles. Bij het Sportcentrum Papendrecht is capaciteit beschikbaar voor zwemles onder schooltijd. Dit

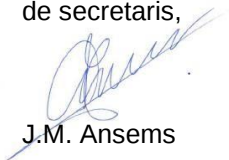
gaat dus niet ten koste van het reguliere aanbod zwemles. De locatiedirecteur van de Anne Frankschool heeft aangegeven dat de zwemlessen voor de leerlingen uit de Wereldklassen onder schooltijd gegeven kunnen worden. Ouders van de kinderen uit de Wereldklassen Anne Frankschool worden door de locatiedirecteur en geïnformeerd over dit besluit en worden voorgelicht over het belang van zwemles.

De rijksmiddelen voor Onderwijs Nieuwkomers zijn primair bedoeld voor uitvoering van het dagelijks onderwijs. Deze zijn niet afdoende om aanvullende activiteiten zoals zwemles te financieren. De financiële verwerking van deze kosten worden meegenomen op het eerstvolgende moment in de planning- en control cyclus.

Hoogachtend,

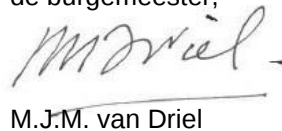
Burgemeester en wethouders van Papendrecht,

de secretaris,



J.M. Ansems

de burgemeester,



M.J.M. van Driel

Bijlagen:

- Bijlage 01: Motie Ieder kind een zwemdiploma
- Bijlage 02: Handreiking zwemveiligheid nieuwkomers

Nummer motie:

4.M21

Uitslag stemming:

unaniem aangenomen



Christen
Unie

MOTIE

Ieder kind een zwemdiploma.

De gemeenteraad van Papendrecht, in vergadering bijeen op 6 juli 2023

Constateernde dat:

- Schoolzwemmen was tot 1985 verplicht. Sindsdien gaan scholen en gemeenten zelf over de organisatie en financiering, wat in veel gevallen heeft geleid tot afschaffing ervan.
- Het steeds vaker voorkomt dat kinderen van de basisschool afgaan zonder zwemdiploma;
- De redenen dat deze kinderen geen diploma hebben zijn voornamelijk financieel maar er ook ouders zijn die gewoon de noodzaak niet inzien;
- Het vaak ouders zijn met een niet-Europese migratieachtergrond omdat zij dit in hun thuisland ook niet kennen;
- Het zijn echter wel vaak deze kinderen die in nood komen in het water en verdrinken (negen tot tien keer groter dan bij jongeren die in Nederland zijn geboren).

Overwegende dat:

- Het niet kunnen zwemmen een groot risico met zich meebrengt in een waterrijk land als Nederland;
- Zwemles past bij de ambities voor beweegonderwijs en jeugdsportdeelname in Papendrecht.
- Het van belang is dat alle kinderen in Papendrecht in staat zijn het zwemdiploma te halen

Spreekt uit dat:

- Alle kinderen goed moeten kunnen zwemmen en zwemmen binnen het onderwijs of andere vorm ingevoerd wordt

Verzoekt het college:

- Onderzoek te doen naar een faciliteit om er voor te zorgen dat ieder kind in Papendrecht kan leren zwemmen.
- Financiële dekking hiervoor beschikbaar te stellen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening:

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'P. van der Giessen'.

Peter-Jan van der Giessen
VVD

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'H. Bezemer'.

Henk Bezemer
CU

Handreiking zwemveiligheid nieuwkomers

Wat kan je als gemeente doen?



Disclaimer

Bij de samenstelling van deze publicatie is de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht genomen. VeiligheidNL aanvaardt echter geen verantwoordelijkheid voor eventuele, in deze uitgave voorkomende, onjuistheden of onvolkomenheden.

Overname van tekst of gedeelten van tekst is toegestaan, mits met de juiste bronvermelding. Indien tekst gebruikt wordt voor commerciële doelstellingen dient altijd vooraf schriftelijke toestemming verkregen te zijn.

Privacy en gegevensbescherming

VeiligheidNL gaat zorgvuldig om met persoonsgegevens en behandelt deze vertrouwelijk. Zo worden persoonsgegevens alleen verwerkt door personen met een geheimhoudingsplicht en voor het doel waarvoor deze gegevens zijn verzameld. Daarbij zorgt VeiligheidNL voor passende beveiliging van persoonsgegevens.

VeiligheidNL behandelt uw persoonlijke gegevens conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) zoals deze sinds 25 mei 2018 geldt. Lees meer over onze privacy verklaring op www.veiligheid.nl/privacy.



Handreiking zwemveiligheid nieuwkomers

Wat kan je als gemeente doen?

Rapport 790
Mieke Cotterink
Zeina Bassa
Mariëlle Hermans

Anna de Haan (Pharos)
Pauline Tichelman (GGD GHOR Nederland)
Silke Oude Weernink (Nationale Raad Zwemveiligheid)
Uitgegeven door
VeiligheidNL
Postbus 75169
1070 AD Amsterdam
www.veiligheid.nl

mei 2023

Inhoudsopgave

Hoofdstuk		Pagina
1	Inleiding	6
1.1	Migranten niet-Europese herkomst verdrinken vaker	6
2	Wat kan je als gemeente doen?	8
2.1	Vergroten zwemvaardigheid nieuwkomers	8
2.1.1	Goede voorbeelden en tips	9
2.2	Voorlichting over veilig zwemmen	11
Bijlage 1	Meer informatie	13

Vooraf

Deze handreiking is een uitgave van VeiligheidNL in samenwerking met GGD GHOR Nederland, Pharos en Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ) en is bedoeld voor gemeenteambtenaren die zich bezighouden met statushouders vanuit integratie en participatie, volksgezondheid, huisvesting, sport of anderszins. De handreiking bevat informatie, adviezen en tips gericht op het vergroten van zwemveiligheid van nieuwkomers¹ binnen de gemeenten.

¹ Onder nieuwkomers wordt in deze handreiking verstaan: nieuwe inwoners van een gemeente die als vluchteling, als arbeidsmigrant of in het kader van gezinshereniging naar Nederland zijn gekomen.

1

Inleiding

Nederland is zeer rijk aan water. Water is overal aanwezig in vele vormen zoals, tuinvijvers, sloten, grachten, meren, de zee, kanalen en rivieren en zwembaden.

In Nederland verdronken in de periode 2012-2021 gemiddeld jaarlijks 87 inwoners, waarvan gemiddeld 13 onder de twintig jaar². Verdrinking is de meest voorkomende niet-natuurlijke doodsoorzaak bij kinderen tussen 1 en 5 jaar. Naast de verdrinkingen met dodelijke afloop komen er veel kinderen in een ziekenhuis terecht (zie kader), met veelal zeer ernstig letsel, waaronder onherstelbare hersenschade.

Onder registratie verdrinkingsongevallen

Jaarlijks worden circa 90 kinderen/jongeren van 0 tot en met 25 jaar opgenomen in een ziekenhuis na een verdrinkingsongeval en komen er rond de 200 kinderen/jongeren per jaar op de Spoedeisende Hulp terecht³. Experts geven aan dat er sprake is van een onder registratie. In werkelijkheid ligt het aantal verdrinkingsongevallen, waarbij het in veel gevallen nog net goed afloopt, een factor 10 hoger dan het aantal geregistreerde ongevallen⁴.

Ook het totaal aantal geregistreerde verdrinkingen door het CBS is een onderrapportage van het werkelijke aantal, aangezien (nog) niet-geregistreerde asielzoekers (zonder BSN-nummer) niet zichtbaar zijn voor het CBS en een verdrinking binnen deze doelgroep vaak onzichtbaar blijft in de statistieken.

1.1

Migranten niet-Europese herkomst verdrinken vaker

Er wordt al langer geprobeerd om het aantal verdrinkingen te verlagen, vooral onder jonge migranten. Migrant met een niet-Europese herkomst zijn vaker slachtoffer van verdrinking dan mensen met een Nederlandse achtergrond² (figuur 1). In de periode 2012-2021 zijn 871 inwoners van Nederland door verdrinking om het leven gekomen, van wie 130 migranten met een niet-Europese herkomst waren. Het aantal verdrinkingen is bij migranten met een niet-Europese herkomst in alle leeftijdsgroepen tot 60 jaar duidelijk hoger dan bij in Nederland geboren personen. Het grootste verschil is te zien bij 0- tot 20-jarigen. Uit [CBS-cijfers](#) blijkt dat het risico op verdrinking in die groep 9 tot 10 keer hoger is dan onder kinderen en jongeren die in Nederland geboren zijn. Ook in andere leeftijdsgroepen zijn relatief veel migranten met niet-Europese herkomst verdronken². Ook in de zomer van 2022 waren er weer berichten over nieuwkomers die verdronken in zwembaden, plassen of rivieren.

Daarnaast blijkt uit epidemiologisch onderzoek dat mannelijke asielzoekers in opvanglocaties⁵ in Nederland een vijftien keer grotere kans hebben om te overlijden door verdrinking dan Nederlandse mannen in de periode 2016 tot en met 2020⁶.

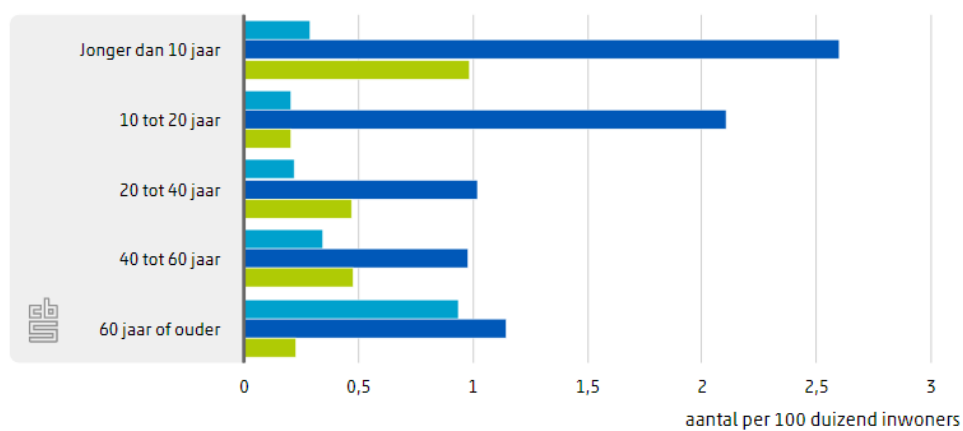
² <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/30/minder-inwoners-verdronken-in-2021>

³ VeiligheidNL, Letsel Informatie Systeem 2018-2022. Dutch Hospital Data, Landelijke Basisregistratie Ziekenhuiszorg 2018-2021.

⁴ Verkennend onderzoek verdrinkingen. M. Cotterink, W. Ormel (Stichting Consument en Veiligheid, 2010).

⁵ Personen die in afwachting zijn van het besluit op hun asielprocedure en verblijven in één van de opvanglocaties van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers.

⁶ Mesman, A. & Van Dijken, S. (2023). Sterfte en doodsoorzaken onder asielzoekers in COA-opvanglocaties 2016 tot en met 2020. Utrecht: GGD GHOR Nederland.

Figuur 1 - Sterfte door verdrinking (Bron: CBS, 2022)**Overledenen door accidentele verdrinking
(gestandaardiseerd), 2012-2021***

■ Nederlandse herkomst
■ Migranten met niet-Europese herkomst
■ Kinderen van migranten met niet-Europese herkomst

* voorlopige cijfers

2

Wat kan je als gemeente doen?

Om het aantal verdrinkingsongevallen terug te dringen is het van belang om een multidisciplinaire aanpak te volgen. Het voeren van een actief zwemvaardigheidsbeleid en aanbod van zwemlessen en voorlichting, blijkt een positieve invloed te hebben op de zwemvaardigheid van migrantenkinderen met een niet-Europese herkomst⁷.

Het is belangrijk dat gemeenten binnen hun verantwoordelijkheid voor gezondheidsbevordering van hun inwoners en participatie van kwetsbare groepen, een rol spelen bij 1) het vergroten van zwemvaardigheid van nieuwkomers en 2) de voorlichting over veilig zwemmen.

2.1

Vergroten zwemvaardigheid nieuwkomers

Relatief veel nieuwkomers zijn minder zwemvaardig en hebben vaak geen zwemdiploma('s). Hierbij spelen meerdere factoren een rol:

- Minder kennis over risico's van water.
- Minder kennis over het belang van zwemvaardigheid.
- Belemmeringen om zwemlessen te volgen.
- Culturele factoren.

Slechts iets meer dan een derde (37%) van de Syrische kinderen kan zwemmen, zo blijkt uit het rapport 'Syriërs in Nederland' (2018)⁸. Meisjes kunnen iets minder vaak zwemmen (32%) dan jongens (41%). Oudere kinderen kunnen vaker zwemmen dan de jonge, maar ook in de leeftijdsgroep van 12-17 jaar kan volgens de ouders maar 59% zwemmen. Jongeren die geen diploma hebben overschatten hun zwemvaardigheid.

Onder de Nederlandse jeugd is de zwemvaardigheid veel groter, van de 11-16-jarigen heeft 97% een zwemdiploma.

Minder kennis over de risico's van water

Jonge nieuwkomers en hun ouders hebben over het algemeen minder kennis en bewustzijn over de risico's van water. Dit geldt vooral voor de groep die nog maar kort in Nederland woont. Ouders zijn zelf minder opgegroeid met water en leren zwemmen.

Hierdoor onderschatten zij vaak de gevaren van water en overschatten hun eigen zwemvaardigheid. Ook als zij al een beetje kunnen zwemmen, lopen zij grote risico's. Daarnaast zijn zij vaak opgegroeid met het idee dat 'je voor elkaar zorgt en op elkaar let'. Jonge nieuwkomers⁹ gaven in gesprekken herhaaldelijk aan dat 'als zij met anderen zijn, het veilig is om te zwemmen'. Zij hebben het gevoel dat 'er altijd op je wordt gelet'. In Nederland kan je er echter niet vanuit gaan dat anderen op je letten. Daarnaast realiseren Nederlanders zich meestal niet dat jonge nieuwkomers vaak

⁷ Zie ook [Ik wil wel dat mijn kind leert zwemmen. Een onderzoek naar de factoren die de zwemvaardigheid beïnvloeden en de rol van allochtone ouders](#) (Mulier Instituut, 2009).

⁸ [Syriërs in Nederland, een studie over de eerste jaren van hun leven in Nederland](#) J. Dagevos, W. Huijnk, M. Maliepaard, E. Miltenburg (Sociaal Cultureel Planbureau, 2018).

⁹ <https://www.veiligheid.nl/kinderveiligheid/professionals/feiten-cijfers/verkenning-zwemveiligheid> Vooronderzoek zwemveiligheid bij jonge nieuwkomers, 12-18 jaar. M. Hermans en Z. Bassa (VeiligheidNL, januari 2018).

onvoldoende zwemvaardig zijn en nodigen hen bijvoorbeeld uit voor een zwemfeestje of om samen te gaan zwemmen in een recreatieplas of zwembad.

Minder kennis over het belang van zwemvaardigheid

Door de onbekendheid met de risico's van water, geven nieuwkomers minder prioriteit aan het leren zwemmen van hun kinderen in vergelijking met ouders met een Nederlandse achtergrond⁹. Om de zwemvaardigheid te vergroten is het van belang om de ouders te wijzen op de risico's van water in Nederland. Ook is het essentieel om te vertellen dat Nederland een waterrijk land is en dat om die reden meer zwemvaardigheid gewenst is, dan in het land van herkomst vaak gebruikelijk is.

Belemmeringen om zwemlessen te volgen

Nieuwkomers die al wat langer in Nederland wonen, zijn vaker bekend met de risico's van water. Zij willen graag dat hun kinderen leren zwemmen. Vaak is zwemles voor kinderen echter financieel of organisatorisch niet haalbaar. Tijd, geld en afstand kunnen voor nieuwkomersgezinnen grote belemmeringen vormen. De ouders zijn vaak onvoldoende op de hoogte van de financiële regelingen van gemeenten om zwemles mogelijk te maken⁹. Daarnaast is er niet altijd een aanbod voor zwemles voor oudere kinderen (10+). Dit is juist de groep die vaker zonder toezicht van ouders of bad personeel gaat zwemmen in zwembaden en recreatieplassen.

Het rapport 'Inzicht in stimuleringsregelingen ter bevordering van de zwemveiligheid' geeft informatie over (lokale) regelingen ter bevordering van de zwemveiligheid. Ook bevat het rapport handvatten hoe zwemlessen toegankelijk te maken voor groepen zoals kinderen of migranten door het versterken van samenwerking tussen gemeenten en fondsen¹⁰.

Culturele factoren

Het letterlijk niet kunnen zwemmen van de ouders, draagt bij aan achterstanden in zwemvaardigheid bij hun kinderen. De meeste migrantenouders met een niet-Europese herkomst kunnen zelf niet zwemmen, waardoor ze ook minder snel met hun kinderen naar een zwembad gaan. Bij islamitische ouders kunnen religieuze redenen ook een rol spelen. Een deel van hen ziet gemengd zwemmen vanuit hun geloof als niet geoorloofd. Hierdoor komen de jonge kinderen van deze ouders vaak niet in aanraking met water en beschikken de ouders ook minder over informatie over particuliere zwemlessen.

2.1.1

Goede voorbeelden en tips

Ter inspiratie een aantal gemeentelijke initiatieven ter vergroting van de zwemveiligheid onder nieuwkomers:

Arnhem zet in op zelfredzaamheid via zwemles

In [Arnhem](#) hebben verschillende partijen de handen ineengeslagen om de zwemveiligheid van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) te vergroten. De gemeente heeft zich als doel gesteld dat ernstige zwemincidenten worden voorkomen en heeft het sportbedrijf aangewezen als de aanjager. Die zorgt voor de verbinding tussen diverse lokale partners om zwemlessen te organiseren. Het sportbedrijf is ook verantwoordelijk voor de uitvoering van de lessen en stelt extra zweminstructeurs beschikbaar die bekwaam zijn en feeling hebben met de doelgroep.

¹⁰ [Monitor gemeenten 2018, Inzicht in stimuleringsregelingen ter bevordering van de zwemvaardigheid. C. Floor en L. Brouwer](#) (Mulier Instituut, NL Zwemveilig, april 2019).

Zwemlessen voor vrouwelijke statushouders in Diemen

In [Diemen](#) geeft Mona Jebari van zwemschool Zwemmaatjes zwemles aan volwassenen vrouwen, waaronder ook statushouders. Om deze specifieke doelgroep te bereiken, te begeleiden en te motiveren om te gaan zwemmen is samenwerking met de gemeente, buurthuizen, scholen en overige contactpersonen heel belangrijk.

Statushouders krijgen zwemles van MDT-ers in Dordrecht

Uit samenwerking tussen de Dordse Reddingsbrigade en jongerenwerkorganisatie R-Newt ontstond het project [ZwemSOS](#) (Samen op Survival). R-Newt mobiliseerde hiervoor statushouders die niet alleen inburgeren en kennismaken met de Nederlandse taal, cultuur, omgangsvormen en activiteiten, maar die hiermee in aanraking willen komen met het leren zwemmen. De Reddingsbrigade zorgde voor de opleiding van de jongeren in maatschappelijke diensttijd (MDT-ers).

Tilburg zet zich in voor zwemdiploma voor nieuwkomers

[Zwembad Stappegoor](#) heeft in samenwerking met Sportbedrijf Tilburg en een aantal lokale partners zwemlessen opgezet voor nieuwkomers. Aan de zwemlessen kunnen mensen met diverse achtergronden deelnemen. Er zijn lessen voor volwassenen, maar ook voor jongeren en specifiek voor vrouwen. Gemeente Tilburg wil met dit project mensen zelfredzaam maken. Het doel is het halen van een zwemdiploma, maar het belangrijkste is veiligheid.

Tips

- Neem het doel '**leder kind verlaat de basisschool met een zwemdiploma**' op in het **gemeentelijk beleid**. Koppel dat aan schoolzwemmen voor primair onderwijs en borg dit in het beleid. Denk daarbij aan de nota lokaal gezondheidsbeleid, onderwijsbeleid, sportbeleid of specifieke nota's rond kwetsbare groepen. Zorg ervoor dat alle nieuwkomers in ieder geval zwemdiploma B kunnen halen. Bedenk dat vaak ook jongeren die naar een Internationale Schakelklas gaan in het voortgezet onderwijs (dus 12 jaar en ouder) geen zwemdiploma hebben.
- Faciliteer een **vangnetregeling** voor kinderen en jongeren die uit een gezin komen met onvoldoende financiële middelen om zwemles te volgen. Hier vallen nieuwkomersgezinnen vaak ook onder. Gemeenten kunnen een samenwerking aangaan met **diverse fondsen** hiervoor (zie kader).
- Faciliteer ook een **vangnetregeling** voor volwassenen die niet kunnen zwemmen en onvoldoende financiële middelen hebben om zwemlessen te bekostigen. Dit betreft vaak nieuwkomers. Gemeenten kunnen hiervoor een samenwerking aangaan (zie kader).
- Zorg ervoor dat de doelgroep adequaat wordt voorgelicht over het **belang en het aanbod van zwemles en de financiële regelingen** hiervoor. Maak gebruik van maatschappelijke begeleiders (lokaal vluchtelingenwerk of andere organisaties) en buurtsportcoaches die nieuwkomers en hun ouders kunnen informeren over de mogelijkheden om te leren zwemmen. Ze kunnen hen ook helpen met de aanvraag voor de financiële tegemoetkoming en het zoeken van aansluiting bij bestaande of nieuwe zwemlesprogramma's in het lokale zwembad.
- Vraag bij de zwembaden in jouw gemeente **aandacht voor de kwetsbaarheid** van sommige groepen. Organiseer jaarlijks een bijeenkomst waarin professionals (leerkrachten, zwembadpersoneel, toezichthouders zwemwater) met elkaar in gesprek gaan over de risico's en waar op te letten.
- Ga, indien nodig, in gesprek met de lokale zwembaden over een optimale aansluiting van het huidige zwemles aanbod op de specifieke wensen en mogelijkheden van nieuwkomers.

- NRZ en VSG hebben een toolkit ontwikkeld met informatie om gemeenten te helpen om inzicht te krijgen in de problematiek rondom zwemmen en zwemveiligheid te vergroten. De toolkit [Zwemmen & zwemveiligheid](#) biedt concrete handvatten om met deze thema's aan de slag te gaan.

Gemeentelijke regelingen

Ongeveer de helft van de gemeenten hebben eigen regelingen om kinderen uit gezinnen met een laag inkomen te ondersteunen. Vaak werkt de gemeente hierbij samen met het Jeugdfonds Sport & Cultuur of de stichting Leergeld. Deze lokale regelingen zijn van grote waarde om zwemlessen toegankelijk te maken. Nieuwkomers komen hiervoor vaak in aanmerking. Zie ook het onderzoeksrapport uit april 2019 over hoe gemeenten hiermee omgaan¹⁰.

Jeugdfonds Sport & Cultuur

Het Jeugdfonds Sport & Cultuur geeft sportkansen aan kinderen en jongeren uit gezinnen waar onvoldoende geld is om lid te worden van een sportvereniging. In veel gemeenten kan door het Jeugdfonds Sport & Cultuur zwemles (deels) worden bekostigd. Kijk voor meer informatie en mogelijkheden voor samenwerking op: [Jeugdfonds Sport & Cultuur](#).

Stichting Leergeld

Aanvullend op bestaande voorzieningen vanuit gemeenten zet Stichting Leergeld zich in om alle kinderen te laten meedoen op het gebied van onderwijs, sport, cultuur en welzijn. Ook zwemles is hier een voorbeeld van. Meer informatie over de mogelijkheden: [Leergeld Nederland](#).

Nationaal Fonds Kinderhulp

Het [Nationaal Fonds Kinderhulp](#) is een landelijke regeling, waar aanvragen kunnen worden ingediend als er geen passende lokale regeling is. Nationaal Fonds Kinderhulp krijgt regelmatig verzoeken om zwemlessen voor asielzoekers te faciliteren, bijvoorbeeld via COA of Vluchtelingenwerk. Zij hanteren qua leeftijdsgrens 21 jaar.

Samen voor alle kinderen

Bovenstaande fondsen werken samen in Samen voor alle Kinderen. Dit biedt de mogelijkheid om lokaal het pakket aan voorzieningen uit te breiden en meer kinderen te bereiken die niet onder minimaregelingen vallen.

Volwassenenfonds Sport & Cultuur

In 2020 is dit fonds opgericht. Steeds meer gemeenten werken hiermee samen en treffen een specifieke regeling voor deelname aan sport- of culturele activiteiten van volwassenen die dat zelf niet kunnen betalen. In 2021 hebben zij een convenant afgesloten met de Nationale Raad Zwemveiligheid wat betreft de toegankelijkheid van zwemles voor volwassenen. Zie meer info: [Volwassenenfonds Sport & Cultuur](#).

2.2

Voorlichting over veilig zwemmen

Het voorlichten van nieuwkomers over de gevaren van water in hun moedertaal is een effectieve maatregel. Uit onderzoek blijkt ook dat voorlichting aan met name jonge kinderen zelf, en in het bijzonder aan migrantenkinderen/-jongeren met niet-Europese

herkomst, een goede preventieve maatregel zou kunnen zijn om verdrinking te voorkomen¹¹.

Tips

Zorg dat nieuwkomers **informatie in eigen taal** ontvangen over de risico's van water. Hiervoor zijn verschillende materialen beschikbaar, zoals:

- In 2018 zijn vier verschillende **vlogs** ontwikkeld met en voor nieuwkomers over het belang van zwemveiligheid. Deze [vlogs](#), met name gericht op tieners, in eenvoudig Nederlands zijn ondertiteld in verschillende talen, zoals Arabisch, Engels, Farsi/Perzisch, Frans en Tigrinya. Ook is er een versie van de vlogs beschikbaar met voice-over in Tigrinya. Voor docenten en voorlichters is een [gebruikersinstructie](#) ontwikkeld. Stimuleer ISK-scholen om de vlogs te laten zien en in gesprek te gaan met jongeren over zwemveiligheid.
- In 2020/2021 is de **voorlichtingsvideo** 'Nederland waterland' gemaakt. De video richt zich op volwassen nieuwkomers (en gezinnen). De video geeft informatie over de Nederlandse water- en zwemcultuur. Het doel is om mensen die niet in Nederland zijn opgegroeid algemene informatie te verschaffen zodat ze zich bewust zijn van specifieke risico's op verdrinking, maar ook dat als je leert zwemmen je met plezier kunt meedoen in onze zwemcultuur. De video is momenteel in 7 verschillende talen (voice-over en ondertiteling) beschikbaar: Arabisch, Engels, Frans, Farsi, Nederlands, Tigrinya, Russisch. Om voorlichters op weg te helpen is een gebruikersinstructie en presentatie gemaakt. Ga voor meer informatie naar: [Nederland waterland - Alles over zwemles](#)
- Ligt jouw gemeente aan de kust of aan een binnenwater? [Reddingsbrigade Nederland](#) heeft twee posters (ook in Engels, Duits, Arabisch, Pools en Oekraïens) en brochures ontwikkeld om ouders en kinderen te informeren over de **veiligheid op het strand** en **veiligheid bij binnenwateren**. De posters kunnen worden opgevraagd via communicatie@reddingsbrigade.nl.
- Zorg dat nieuwkomers weten wat de **risico's zijn in huis en in de wijk**. Organisaties voor nieuwkomers (bijvoorbeeld vluchtelingenwerk of welzijnsorganisaties), de jeugdgezondheidszorg, voorschoolse educatie en het onderwijs kunnen helpen bij de voorlichting aan ouders.
- Zorg dat nieuwkomers informatie krijgen over het **belang van zwemles** en wat zwemles inhoudt in Nederland. Dit [filmpje](#) in het Arabisch kan hierbij helpen.
- Bespreek met scholen die onderwijs verzorgen aan jonge nieuwkomers (bijvoorbeeld in de internationale schakelklassen of taalklassen) of zij **voorlichting over zwemveiligheid** kunnen verzorgen. Daarbij kunnen ook de [vlogs](#) mogelijk gebruikt worden. Er is ook een [lespakket Waterveilig](#) van de KNRM en Reddingsbrigade. Deze is niet alleen voor nieuwkomers, maar wel gericht op scholen. :

¹¹ Verkennend onderzoek verdrinkingen. M. Cotterink, W. Ormel (Stichting Consument en Veiligheid, 2010).

Bijlage 1 Meer informatie

Aandacht voor veiligheid van water in de wijk

Wilt je meer weten over het (kind)veilig aanleggen en beheren van water in jouw gemeente, kijk dan op de website van [VeiligheidNL](https://www.veiligheid.nl).

Waar kunnen inwoners veilig zwemmen?

Op [Zwemwater.nl](https://www.zwemwater.nl) en op de gratis Zwemwaterapp is alles te vinden over de hygiëne en veiligheid van buitenzwemplekken in Nederland. Deze zwemplekken zijn aangewezen en onderzocht door Rijkswaterstaat, de provincies, de omgevingsdiensten en de waterschappen. Tijdens het zwemseizoen, van 1 mei tot 1 oktober, wordt de kwaliteit van de officiële zwemwaterlocaties nauwlettend in de gaten gehouden. Zorg er als gemeente voor dat deze informatie vindbaar is voor burgers.

Springen van bruggen en zwemmen in rivieren en kanalen

In de zomer zoeken veel mensen verkoeling en ontspanning in de grote rivieren en kanalen. Dit kan gevaarlijk zijn. Ondanks een zwemverbod in vaargeulen en bij bruggen, sluizen en havens, zijn er jaarlijks gewonden en doden te betreuren. Daarom heeft Rijkswaterstaat twee video's ontwikkeld en een brochure/poster om burgers te wijzen op de risico's. Meer informatie is te vinden op de [website](https://www.rijkswaterstaat.nl) van Rijkswaterstaat. Op de website van Pharos staat een infographic 'Zwemmen in rivieren en springen van bruggen levensgevaarlijk!' in het [Arabisch](#) en [Tigrinya](#);

Alles over zwemles

De Nationale Raad Zwemveiligheid heeft de website www.allesoverzwemles.nl ingericht, die met name gericht is op ouders en burgers en waar allerlei praktische vragen en antwoorden over zwemlessen zijn te vinden. Ook is er informatie over de Nationale Norm Zwemveiligheid, uitleg over de Nationale Zwemdiploma's van het Zwem-ABC en een zwemles locator waar zwemlesaanbieders zijn te vinden. Verwijs burgers als gemeente naar de website voor uitleg over zwemveiligheid, zwemdiploma's en waar zwemles te kunnen volgen. Er is ook een pagina met informatie speciaal voor nieuwkomers: [Leren zwemmen voor nieuwkomers](#).

Nationaal Plan Zwemveiligheid 2020-2024

Vanuit het kennisproject NL Zwemveilig (2016-2020) is allerlei informatie over zwemveiligheid verzameld en gedeeld. Dit project is gecoördineerd vanuit het Kenniscentrum Zwemmen bij de Nationale Raad Zwemveiligheid. In navolging van dit kennisproject is het [Nationaal Plan Zwemveiligheid 2020-2024](#) opgesteld. De uitvoering van dit plan wordt ondersteund door het ministerie van VWS. Zwemveiligheid van nieuwkomers is binnen het plan een speerpunt (thema 11). Voor kennis, ondersteuning of koppeling met landelijke campagnes neem contact op met de Nationale Raad Zwemveiligheid via info@nrz-nl.nl.

Belangrijke links

[VeiligheidNL – Voorkom verdrinking](#)

[Nationaal Raad Zwemveiligheid Alles over zwemles](#)

[Reddingsbrigade Nederland](#)

[Jeugdsportfonds – Voor gemeenten](#)

[Stichting Leergeld](#)

[COA- Zwemveiligheid en zwemlessen](#)

Colofon

Deze handreiking is een uitgave van VeiligheidNL in samenwerking met GGD GHOR Nederland, Pharos en NRZ.

Auteurs: Mieke Cotterink, Zeina Bassa (VeiligheidNL), Anna de Haan (Pharos), Pauline Tichelman (GGD GHOR Nederland), Silke Oude Weernink (Nationale Raad Zwemveiligheid).

Mei 2023

Over VeiligheidNL

VeiligheidNL is hét kenniscentrum voor letselpreventie. Wij zetten ons in om het leven van mensen veilig(er) te maken door veilig gedrag in een veilige omgeving te stimuleren.

Veiligheid is niet vanzelfsprekend. Het is het resultaat van onderzoek, van wetenschap, van interventies, van gedrag. Wij richten ons op de meest voorkomende en meest ernstige letsels, waar preventie belangrijk én mogelijk is. Dit doen we vanuit de thema's Kinderveiligheid, Valpreventie, Gezond gehoor, Sportblessurepreventie, Verkeersveiligheid en Productveiligheid.

We werken in een doelgerichte cyclus aan onderzoek, strategie- en interventieontwikkeling, implementatie en evaluatie. Relevante kennis en inzichten zetten wij om in hoogwaardige gedragsinterventies en slimme veiligheidsoplossingen en we verbinden wetenschappelijke inzichten met de dagelijkse praktijk. En, dat doen we niet alleen. We werken samen met partners en professionals en samen strijden we voor maximale impact.

Voor de monitoring van letsels werken we met ons eigen Letsel Informatie Systeem (LIS). Een uniek systeem dat letsels registreert bij een representatieve steekproef van Spoedeisende Hulpafdelingen van ziekenhuizen in Nederland.

Veiligheid is niet per ongeluk.